

Центральноукраїнський
державний
педагогічний
університет
імені Володимира
Винниченка

Силабус навчальної дисципліни

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Статус дисципліни:

Вибірковий компонент

Галузь знань	01 «Освіта / Педагогіка»			
Спеціальність	014 «Середня освіта (Географія та історія)»			
Освітня програма	Середня освіта (Географія та історія)			
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)			
Форма навчання	Денна			
Курс	3-й			
Семестр	5-й			
Обсяг дисципліни	Кредити	4	Години	120
	Лекційні			26
	Практичні / семінарські			10
	Лабораторні			-
	Самостійна робота			84
Семестровий контроль	залік			
Викладач	Грінченко Віктор Григорович, канд. іст. наук, доцент кафедри історії України, доцент			
Контактна інформація	grvi63@ukr.net			
Кафедра	кафедра історії України			
Факультет	факультет історії, бізнес-освіти та права			
Предмет навчання (Що буде вивчатися)	<p><i>Предметом</i> навчальної дисципліни «Історія української культури» є комплексне вивчення української культури як сукупності надбань, способу сприйняття світу, системи мислення і творчості українського народу у широкому контексті розуміння українського культурного простору та історичного часу.</p> <p>Вивчення даної дисципліни дає можливість:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проаналізувати головні етапи і тенденції історичного розвитку української культури та висвітлити її сучасний стан; - розглянути особливості розвитку та характерні прояви професійних форм культуротворчості в Україні у сферах освіти, науки і різних галузях художньої культури; - показати роль української культури в утвердженні національної самосвідомості та державності українського народу; - розглянути українську культуру як самобутнє явище, водночас показавши її діалог з іншими культурами, висвітлити культурні взаємовпливи; - розкрити місце і значення окремих визначних явищ в історії української культури у європейському та світовому контексті; - виховувати емоційно-естетичне ставлення до здобутків української культури, формувати естетичні смаки та уподобання.			
Мета (Чому це цікаво /потрібно вивчати)	<p><i>Метою курсу</i> є ознайомлення студентів з основними тенденціями та визначними здобутками у розвитку української культури від її витоків до сьогодення та формування у них відповідних системних знань. Навчальна дисципліна покликана сприяти підвищенню фахового рівня та особистісному розвитку студентів, вихованню в них потреби у духовному самовдосконаленні в процесі знайомства з яскравими явищами, персоналіями, провідними здобутками в історії української культури.</p>			

<p>Програмні результати (Чому можна навчитися)</p>	<p>Студенти зможуть знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ загальні тенденції розвитку української культури в різні історичні періоди (від найдавніших часів до сьогодення); ▪ особливості і основні здобутки в розвитку окремих галузей української культури в певні історичні періоди; ▪ визначні духовні феномени та художні явища в історії української культури, насамперед ті з них, які пов'язані зі специфікою сприйняття і реалізацією на місцевому ґрунті яскравих явищ світової культури; ▪ основні дати в культурній історії України та імена відомих діячів в різних галузях української культури. <p>Студенти зможуть вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ аналізувати факти, події, процеси в історії української культури; ▪ користуватися різними джерелами з історії української культури: спеціальною літературою, документами, довідковими матеріалами та ін.; ▪ орієнтуватися в сучасному культурному житті України; ▪ застосовувати одержані знання в подальшій професійній діяльності.
<p>Зміст дисципліни</p>	<p>Тема 1. Вступ до вивчення курсу. Тема 2. Культура давнього населення України (до появи історичних слов'ян). Тема 3. Культура східних слов'ян і Київської Русі. Тема 4. Українська культура у XIII – першій половині XVI ст. Тема 5. Українська культура у другій половині XVI – першій половині XVII ст. Тема 6. Українська культура другої половини XVII – XVIII ст. Тема 7. Культура України в кінці XVIII – першій полов. XIX ст. Тема 8. Українська культура у другій половині XIX – на початку XX ст. Тема 9. Культура українського народу в період визвольних змагань (1917–1920 рр.) Тема 10. Національно-культурний розвиток України у 1920 – 1930-х рр. Тема 11. Культура українського народу в роки Другої світової війни. Тема 12. Українська культура у другій половині 1940–х – першій половині 1980-х рр. Тема 13. Культура України на етапі здобуття незалежності та розбудови української держави.</p>
<p>Критерії оцінювання роботи студентів</p>	<p>Оцінювання якості знань студентів здійснюється шляхом поточного та підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання (за шкалою ЄКТС та національною шкалою оцінювання).</p> <p>При вивченні навчальної дисципліни, виходячи з обсягу годин виділених на аудиторні заняття, буде здійснюватись:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Оцінювання знань студентів на семінарських заняттях (шляхом виконання поточних письмових робіт за змістом окремих семінарських тем). • Узагальнююче оцінювання знань студентів за програмовим матеріалом двох змістових модулів навчальної дисципліни шляхом виконання двох модульних контрольних робіт (за змістом лекційного курсу, семінарських занять та самостійної роботи, які пов'язані з кожним із двох модулів навчальної програми).

	<p><u>При оцінці знань студентів буде враховуватись:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ розуміння студентами причинно-наслідкових зв'язків між різноманітними історико-культурними явищами, уміння порівнювати, пояснювати, аналізувати, узагальнювати, критично оцінювати відповідні факти; ▪ самостійність і креативність мислення; ▪ використання різноманітних джерел, розуміння їх особливостей, уміння їх характеризувати й оцінювати; ▪ логічність і завершеність викладу матеріалу, наявність аргументованих висновків та власних оцінок; ▪ мовна і термінологічна грамотність. <p>Оцінка «відмінно» – студент вільно володіє програмовим матеріалом, логічно і творчо викладає його в усній чи письмовій формі; вміє узагальнити матеріал, формулює власні висновки; відповідь є чіткою і завершеною.</p> <p>Оцінка «добре» – студент в цілому володіє програмовим матеріалом, при викладі його допускається незначних помилок; формулює висновки та власні оцінки, але в їхній аргументації допускає окремі недоліки.</p> <p>Оцінка «задовільно» – студент виявляє загальне розуміння та репродуктивно відтворює значну частину програмового матеріалу, порушує логіку викладу; мова спрощена і недостатньо фахова.</p> <p>Оцінка «незадовільно» – студент не володіє необхідним обсягом програмового матеріалу, не розпізнає історико-культурні явища і факти; не може правильно застосовувати відповідні спеціальні поняття.</p> <p>Оцінювання модульних контрольних робіт передбачає виконання різнорівневих завдань і буде здійснюватись з урахуванням кількості балів, яка відповідає характеру і обсягу завдань.</p> <p>Підсумковою формою контролю з навчальної дисципліни є залік, який проводиться наприкінці її вивчення. На ньому виставляється підсумкова кількість балів (<i>максимум 100 балів</i>). Визначається як сума балів за всі види робіт: поточного контролю на семінарських заняттях (<i>максимум 30 балів</i>) та двох модульних контрольних робіт (<i>по 35 балів за кожну роботу</i>).</p>
<p>Політика курсу</p>	<p>Засвоєння навчальної дисципліни передбачає обов'язкове відвідування студентами лекцій, семінарських занять, виконання поточних письмових робіт на семінарських заняттях, самостійне опрацювання частини програмового матеріалу навчальної дисципліни, а також виконання двох модульних контрольних робіт.</p> <p>При вивченні курсу студенти повинні дотримуватись академічної доброчесності стосовно різних форм навчальної діяльності, яка базується на засудженні практики списування, плагіату, фальсифікації, обману.</p>
<p>Інформаційне забезпечення</p>	<p>Навчально-методичний комплекс курсу «Історія української культури» (<i>в електронному варіанті</i>).</p> <p><u>Основні електронні інформаційні ресурси:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Інститут історії України НАНУ. URL: http://www.history.org.ua/ - ЕНЦИКЛОПЕДІЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ: томи Енциклопедії історії України (EIU). URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=F&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU - Електронна бібліотека «Культура України». URL: http://elib.nplu.org/index.html

Рекомендована література

Базова

- Історія української культури: Збірник матеріалів і документів / За ред. С. М. Клапчука та В. Ф. Остафійчука. – К., 2000.
- Історія української культури: Побут. Письменство. Мистецтво. Театр. Музика / За заг. ред. І. Крип'якевича. – К., 1994.
- Історія української культури: У 5-ти т. – Т. 1. – Історія культури давнього населення України / Асеев Ю. С. та ін. – К., 2001.
- Історія української культури: У 5-ти т. – Т. 2. Українська культура XIII – першої полов. XVII ст. / Александрович В. С., Балусок В. Г., Боянівська М. Б. та ін. – К., 2001.
- Історія української культури: У 5-ти т. – Т. 3. Українська культура другої полов. XVII – XVIII ст. / Александрович В. С. та ін. – К., 2003.
- Історія української культури: У 5-ти т. – Т. 4. Кн. 1. Українська культура XIX ст. / Артюх А. Ф., Балусок та ін. – К., 2008.
- Історія української культури: У 5-ти т. – Т. 4. Кн. 2. Українська культура XIX ст. / Бондар М. П. та ін. – К., 2005.
- Історія української культури: У 5-ти т. – Т. 5. Кн. 1. Українська культура XX – поч. XXI ст. / Ажнюк Б. М. та ін. – К., 2011.
- Історія української культури: У 5-ти т. – Т. 5. Кн. 2. Українська культура XX – почат. XXI ст. / Геєва В. П. та ін. – К., 2011.
- Історія української культури: У 5-ти т. – Т. 5. Кн. 3. Культура та розвиток науки і технологій в Україні / Агеєва В. П. та ін. – К., 2012.
- Історія української культури. Від найдавніших часів до кінця XVIII століття. – Авт.-укл.: В. Грінченко. – Кіровоград, 2011.
- Кржавич Д. П., Овсійчук В. А., Черепанова С. О. Українське мистецтво: Навч. посіб.: У трьох част. – Ч. 1. – [Від давніх часів до середини I тис.]. – Львів, 2003.
- Кржавич Д. П., Овсійчук В. А., Черепанова С. О. Українське мистецтво: Навч. посіб.: У трьох част. – Ч. 2. – [VI – середина XVI ст.]. – Львів, 2004.
- Кржавич Д. П., Овсійчук В. А., Черепанова С. О. Українське мистецтво. Навч. посіб.: У трьох част. – Ч. 3. – [Серед. XVI – XX ст.]. – Львів, 2005.
- Культура українського народу: Навч. посіб. / В. М. Русанівський, Г. Д. Вервес, М. В. Гончаренко та ін. – К., 1994.
- Лекції з історії світової та вітчизняної культури: Навч. посіб. / За ред. А. Яртися та В. Мельника. – Львів, 2005.
- Попович М. В. Нариси історії культури України. – К., 1998.
- Українська культура: історія і сучасність: Навч. посібник / За ред. Черепанової С. О. – Львів, 1994.
- Українська культура: Лекції за редакцією Дмитра Антоновича. – К., 1993.
- Шейко В. М., Білоцерківський В. Я. Історія української культури. – К., 2009.
- Шейко В. М., Тишевська Л. Г. Історія української культури. – К., 2006.

Додаткова

- Александрович В. Західноукраїнські малярі XVI століття: Шляхи розвитку професійного середовища. – Львів, 2000.
- Александрович В. Мистецтво Галицько-Волинської держави. – Львів, 1999.
- Антонович Д. Триста років українського театру 1619–1919. – Прага, 1925 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elib.nplu.org/view.html?id=129>

- Асєєв Ю. О. Джерела: Мистецтво Київської Русі. – К., 1980.
- Білецький П. О. Українське мистецтво другої половини XVII–XVIII ст. – К., 1981.
- Браїчевський М. Ю. Запровадження християнства на Русі.– К., 1988.
- Бурдо Н. Б., Відейко М. Ю. Трипільська культура. Спогади про золотий вік. Харків, 2007.
- Голубенко Петро. Україна і Росія у світлі культурних взаємин. – К., 1993.
- Горєлов М. Є., Моця О. П., Рафальський О. О. Цивілізаційна історія України. – К., 2005.
- Грінченко М. Історія української музики. – К., 1922 [Електр. ресурс]. – Режим дост.: <http://elib.nplu.org/view.html?id=331>
- Грушевський М. С. Культурно-національний рух на Україні в XVI – XVII віці // Грушевський М. С. Духовна Україна: Збірка творів. – К., 1994.
- Давня історія України: Навч. посіб. У 2-х кн. – Кн. 1. / Толочко П. П., Крижицький С. Д., Мурзін В. Ю. та ін. – К., 1994.
- Давня історія України: Навч. посіб. У 2-х кн. – Кн. 2. / Толочко П. П., Ко-зак Д. Н., Моця О. П. та ін. – К., 1995.
- Давня історія України: В 3-х т. – Т. 1: Первісне суспільство / С. С. Березанська та ін.. – К., 1997.
- Давня історія України: В 3-х т. – Т. 2: Скіфо-антична доба / С. С. Бессонова та ін.. – К., 1998.
- Давня історія України: В 3-х т. – Т. 3: Слов'яно-Руська доба / Ю. С. Асєєв та ін. – К., 2000.
- Дзюба О. М. Українська духовна еліта в Росії XVIII ст.: служіння і служба (на матеріалах епістолярної спадщини) // Укр. іст. журн. – 2012. – № 6. – С. 57–73.
- Зубар В. М., Ліньова Є. А., Сон Н. О. Античний світ Північного Причорномор'я. – К., 1999.
- Ісаєвич Я. Д. Братства та їх роль в розвитку української культури XVI – XVIII ст. – К., 1966.
- Ісаєвич Я. Д. Першодрукар Іван Федоров і виникнення друкарства на Україні. – Львів, 1983.
- Історія української архітектури / Ю.С. Асєєв, В.В. Вечерський та ін. / за ред. В.І. Тимофієнка. – К., 2003.
- Касьянов Г. Незгодні: Українська інтелігенція в русі опору 1960–1980-х років. – К., 1995.
- Касьянов Г. Українська інтелігенція 1920–1930-х років: соціальний портрет та історична доля. – К., 1992.
- Касьянов Г. Українська інтелігенція на рубежі XIX–XX століть: Соціально-політичний портрет. – К., 1992.
- Ковальок В. Р. Культурологічні та духовні аспекти «радянiзації» Західної України (вересень 1939 – червень 1941 рр.) // Укр. іст. журн. – 1993. – № 2–3. – С. 3-17.
- Коваль М. В. Українська культура та її діячі в політиці нацистських колонізаторів // Український історичний журнал. – 1993. – № 9. – С. 13–28.
- Коваль М. В. Доля української культури за «нового порядку» (1941–1944 рр.) // Український історичний журнал. – 1993. – № 11–12. – С. 15–38.
- Костомаров М. Київський митрополит Петро Могила // Між двох вогнів: друга половина XVI – перша половина XVII ст. / Упоряд. О. І. Ворончук. – К., 1996. – (Серія «Історія України в прозових творах та документах»). – С. 319–351.

- Котляр М. Ф. Шляхи християнства на Русь (легендарні й реальні) // Укр. іст. журн. – 2008. – № 5. – С. 4-15.
- Красильникова О. В. Історія українського театру ХХ сторіччя. – К., 1999.
- Кримський С. Б. Архетипи української культури // Феномен української культури: методологічні засади осмислення / ред. В. Шинкарук, Є. Бистрицький. – К., 1996. – С. 91–112.
- Лавріненко Юрій. Розстріляне Відродження. Антологія 1917–1933. Поезія. Проза. Драма. Есей. – К., 2002.
- Литвинов В. Ренесансний гуманізм в Україні. – К., 2000.
- Лобановський Б. Б., Говдя П. І. Українське мистецтво другої половини ХІХ – початку ХХ ст. – К., 1989.
- Макаров А. М. Світло українського бароко. – К., 1994.
- Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури. – К., 1992.
- Марченко М. І. Історія української культури. З найдавніших часів до середини ХVІІ ст. – К., 1961.
- Матвеева Л. В. Становлення Української академії наук (1918–1928 рр.) // Укр. іст. журн. – 2008. – № 6. – С. 4–26.
- Матковська О. Львівське братство: культура, традиції. – Львів, 1997.
- Медвідь Л. А. Історія національної освіти і педагогічної думки в Україні. – К., 2003.
- Меднікова Г. С. Українська та зарубіжна культура ХХ століття. – К., 2002.
- Микитась В. Давньоукраїнські студенти і професори. – Київ, 1994.
- Мицько І. З. Острозька слов'яно-греко-латинська академія. – Київ, 1990.
- Міляєва Л. С. Спасо-Преображенська церква с. Великі Сорочинці Полтавської області // Українське бароко та європейський контекст... – С. 128–135.
- Моця О. П., Ричка В. М. Київська Русь: від язичництва до християнства. – К., 1996.
- Набок С. В. Українська академія наук як чинник формування національного наукового простору // Укр. іст. журн. – 2008. – № 6. – С. 38–46.
- Наливайко Д. В. Очима Заходу. Рецепція України в Західній Європі ХІ – ХVІІІ ст. – К., 1998.
- Наливайко Д. В. Спільність і своєрідність: Українська культура в контексті європейського літературного процесу. – К., 1998. – Режим дост.: http://shron.chtyvo.org.ua/Nalyvaiko_Dmytro_Serhiiovych/Spilnist_i_svoieridnist_Ukrainska_literatura_v_konteksti_ievropeiskoho_literaturnoho_protseesu.pdf
- Нариси з історії кіномистецтва України / Редкол.: В. Сидоренко (гол.) та ін.; ред.- упор. І. Зубавіна]. – К., 2006 [Електрон. ресурс]. – Режим дост.: <http://elib.nplu.org/view.html?&id=1822>
- Нариси з історії образотворчого мистецтва України ХХ століття. У 2-х кн. / Редкол.: В. Сидоренко (гол.) / Кн. 2: / ред.-упоряд. О. Авраменко. – К., 2006 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://elib.nplu.org/view.html?&id=1726>
- Нариси з історії театрального мистецтва України ХХ століття / Редкол.: В. Сидоренко (гол.) та ін. – К., 2006 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.mari.kiev.ua/PDF_2010/Narisi_Theatre/Narisi_Theatre-2006.pdf
- Овсійчук В. А. Українське мистецтво ХІV – першої половини ХVІІ ст. – К., 1985.

- Огієнко І. Дохристиянські вірування українського народу // Витоки: від найдавніших часів до першої половини IX ст. / Упоряд. О. І. Гуржія. – К., 1995. – С. 295–338.
- Огієнко І. Історія українського друкарства. – К., 2007.
- Огієнко І. Українська культура (Репринтне відтворення видання 1918 року). – К., 1991.
- Онопрієнко В. І. Історія української науки XIX – XX століть. – К., 1998.
- Онопрієнко В. І., Ткаченко В. В. Історія української науки: курс лекцій. – К., 2010.
- Остешко Т. С. З історії літературно-мистецького життя в Україні за часів Центральної Ради // Укр. іст. журн. – 1998. – № 3. – С. 24–38.
- Павленко С. О. Іван Мазепа як будівничий української культури. – К., 2005.
- Павленко Ю. В., Руда С. П., Хорошева С. А., Храмов Ю. О. Природознавство в Україні до початку XX ст. в історичному, культурному та освітньому контекстах. – К., 2001.
- Півторак Г. П. Українці: звідки ми і наша мова. – К., 1993.
- Протас М. О. Українська скульптура XX ст. – К., 2006 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://elib.nplu.org/view.html?&id=1977>
- Розовик Д. Ф. Українське культурне відродження в роки національно-демократичної революції (1917–1920). – К., 2002.
- Розовик Д. Ф. Центральна Рада й українська культура // Укр. іст. журн. – 1993. – № 2–3. – С. 17–28.
- Свенціцька В. І. // Український живопис XVI – XVII й XVIII століть у контексті візантійських мистецьких традицій та західноєвропейського бароко // Українське бароко та європейський контекст... – С. 90–95.
- Семчишин М. Тисяча років української культури. Історичний огляд культурного процесу. – К., 1993.
- Сидор О. Ф. Бароко в українському живопису // Українське бароко та європейський контекст... – С. 173–183.
- Скрипчук Г. В. Історіографія культури України в роки незалежності // Збір-ник наук. праць ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. – 2012. – № 46. – С. 264–268.
- Скрипчук Г. В. Культура України 1991–2001 рр.: пошуки нових форм державного регулювання. – Харків, 2013.
- Степовик Д. В. Українське мистецтво першої половини XIX століття. – К., 1982.
- Степовик Д. Історія української ікони X – XX ст. – К., 2004.
- Стоколос Н. Г. Політика урядів міжвоєнної Польщі (1918–1939 рр.) щодо православної церкви й українців // Укр. іст. журн. – 2005. – № 2. – С. 59–81.
- Стоцький Я. В. Експансія РПЦ у західних областях України (1947–1953 рр.) // Укр. іст. журн. – 2008. – № 5. – С. 137–146.
- Терещенко Ю. І. Україна і європейський світ: Нарис історії від утворення Старокиївської держави до кінця XVI ст.: Навч. посібник. – К., 1996.
- Тимошик М. С. Історія видавничої справи. – К., 2003.
- Український авангард 1910–1930 років: Альбом / Авт.-упор.: Д. О. Горбачов. – К., 1996.
- Український театр XX століття [Редкол. Н. Корнієнко та ін.]. – К., 2003 [Електрон. ресурс]. – Режим дост.: <http://elib.nplu.org/view.html?&id=2749>

- Українські авангардисти як теоретики і публіцисти / Упоряд.: Д. Горбачов, О. Папета, С. Папета. – К., 2005.
- Уманцев Ф. С. Мистецтво давньої України (XIII – середина XVIII ст.). Історичний нарис. – К., 2002.
- Хижняк З. І., Маньківський В. К. Історія Києво-Могилянської академії. – К., 2003.
- Чижевський Д. І. Історія української літератури. – К., 2003.
- Чмихов М. О. Давня культура: Навч. посібник. – К., 1994.
- Шевченко І. Україна між Сходом і Заходом. Нариси історії культури до початку XVIII ст. – Львів, 2001.
- Якубова Л. Д. Тенденції етнокультурного життя УСРР у контексті коренізації (1924–1935 рр.) // Укр. іст. журн. – 2006. – № 2. – С. 74–88.